

گلفان مشغول کارند

مردهای کنار ساحل دو دسته می‌شوند: یک دسته طناب وصل‌شده به لنج را به دوش می‌گیرند و به آب می‌روند و دسته دیگر هم شناور چوبی را به سمت دریا هل می‌دهند. همه این‌ها در حالی است که مردان هماهنگ با هم می‌خوانند، ریتم می‌گیرند و حرکت بدنشان را با دیگران هماهنگ می‌کند تا زور بازویشان یکی شود و لنج کم‌کم از روی الوارهای چوبی به سمت دریایی بلغزد که انتظارش را می‌کشد. لنج که سوار آب دریا می‌شود، صدای هل‌هل و شادی مردهایی که بار لنج را به دوش کشیدند و آن‌هایی که به تماشا آمده‌اند، به هوا می‌رود و صدای «سنج» و «دمام» بالا می‌گیرد. حالا لنج‌سازان حاصل چندین ماه تلاششان را به دریا سپرده‌اند و نوبت ناخداست که سکان آن را در دست بگیرد. کسی چه می‌داند، شاید این آخرین شناور چوبی دست‌ساز گلفان جنوب باشد که به دریا می‌رود. اگر چنین باشد، شغل آبا و اجدادی لنج‌سازی و تمام داستان‌ها و آداب‌ورسوم مربوط به آن کم‌کم به فراموشی سپرده می‌شود.

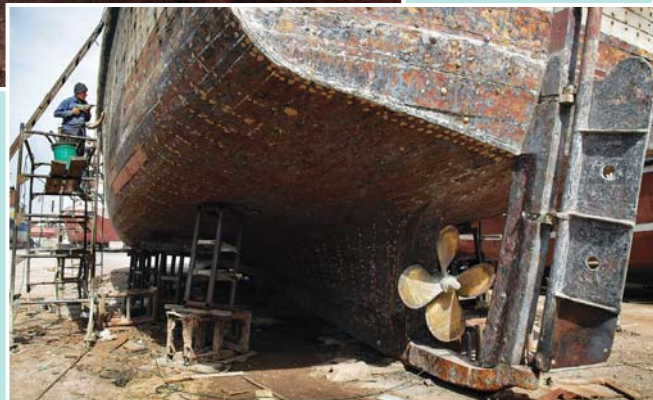

کلفات کردن

لنجی که آب به داخلش راه پیدا کند به درد هیچ کسی نمی‌خورد و لنج‌سازان باید از هر روشی استفاده کنند تا راه آب را به داخل لنج ببندند. یکی از این راه‌ها کلفات کردن است. «کلفات» همین فتیله‌های پنبه‌ای است که با روغن کنجد و نارگیل چرب شده‌اند و لنج‌سازان با قلم و چکش آن‌ها را در شکاف بین تخته‌های بدنه جا می‌دهند. بدنه لنج از قرار گرفتن تعداد زیادی تخته چوبی در کنار هم شکل می‌گیرد.

بادبان‌های بر باد رفته

تا قبل از اینکه لنج‌ها صاحب پره‌های فلزی و موتور دیزلی شوند، با نیروی باد و به وسیله بادبان این طرف و آن طرف می‌رفتند. جنوبی‌ها به این شناورهای بادبانی «جهاز» می‌گفتند. با آمدن موتورهایی که با گازوئیل کار می‌کردند، بادبان و تیر چوبی که بادبان به آن وصل بود، جایشان را به دودکش‌ها دادند و بوی دود گازوئیل در شناورهای چوبی پیچید. این‌ها البته تنها تغییرات در شناورهای جنوب ایران هستند و لنج‌ها همچنان با همان شکل و شمایل گذشته ساخته و با همان آداب به آب انداخته می‌شوند.

فرهنگ لنج‌داری

هزاران سال است که کشتی‌های چوبی ایرانی در خلیج فارس و دریای عمان، از این بندر به آن بندر و از این ساحل به آن ساحل رفته‌اند و مسافر، بار یا ماهی جابه‌جا کرده‌اند. با اینکه مدت‌هاست شناورهای فایبر گلاسی جای خود را در آب‌های جنوب ایران باز کرده‌اند و کم‌کم دارند عرصه را بر رقیب قدیمی تنگ می‌کنند، اما هنوز هم بسیاری از ماهیگیران و تاجران جنوبی اصرار دارند که از شناورهای چوبی استفاده کنند. لنج با فرهنگ و هویت ساحل‌نشینان جنوب ایران پیوند خورده است.

طول عمر لنج

یک لنج اگر به‌خوبی روغن‌مالی شود، ۹۰ تا ۱۰۰ سال عمر می‌کند. بدنه کشتی برای آنکه در

مقابل آب نفوذناپذیر شود، ابتدا قیراندود می‌شود. سپس بدنه آن با روغن جگر نوعی کوسه به نام «بمبک» چرب می‌شود تا عمرش زیاد شود و دیرتر بپوسد. روغن‌مالی یا «سیفه‌مالی» یکی از مهم‌ترین مراحل کار لنج‌سازی است. علاوه بر آب شور دریا موجودات دریایی که به بدنه می‌چسبند، باعث پوسیدن و کوتاه‌شدن عمر لنج می‌شوند.

گلافی و گودی

بندر تاریخی «کنگ» یکی از بزرگ‌ترین و مهم‌ترین کارگاه‌های «گلافی» و «گودی» را در خود دارد. اهالی استان هرمزگان به کارگاه لنج‌سازی «گلافی» و به تعمیرگاه لنج «گودی» می‌گویند. «بندر لافت»، یکی دیگر از بندرهای استان هرمزگان، یکی از مراکز بزرگ لنج‌سازی و گلافی ایران است. لنج‌سازی از مهم‌ترین صنایع تاریخی در سواحل جنوب ایران است. گلافان، نجاران، کارگران و باربران بسیاری در این کارگاه‌ها عرق می‌ریزند و نان در می‌آوردند.